הד הנעשה

כפר מסרים. מיבוץ השומר הצעיר ח' בטבת תשמ"ד 14.12.83 מספר 97

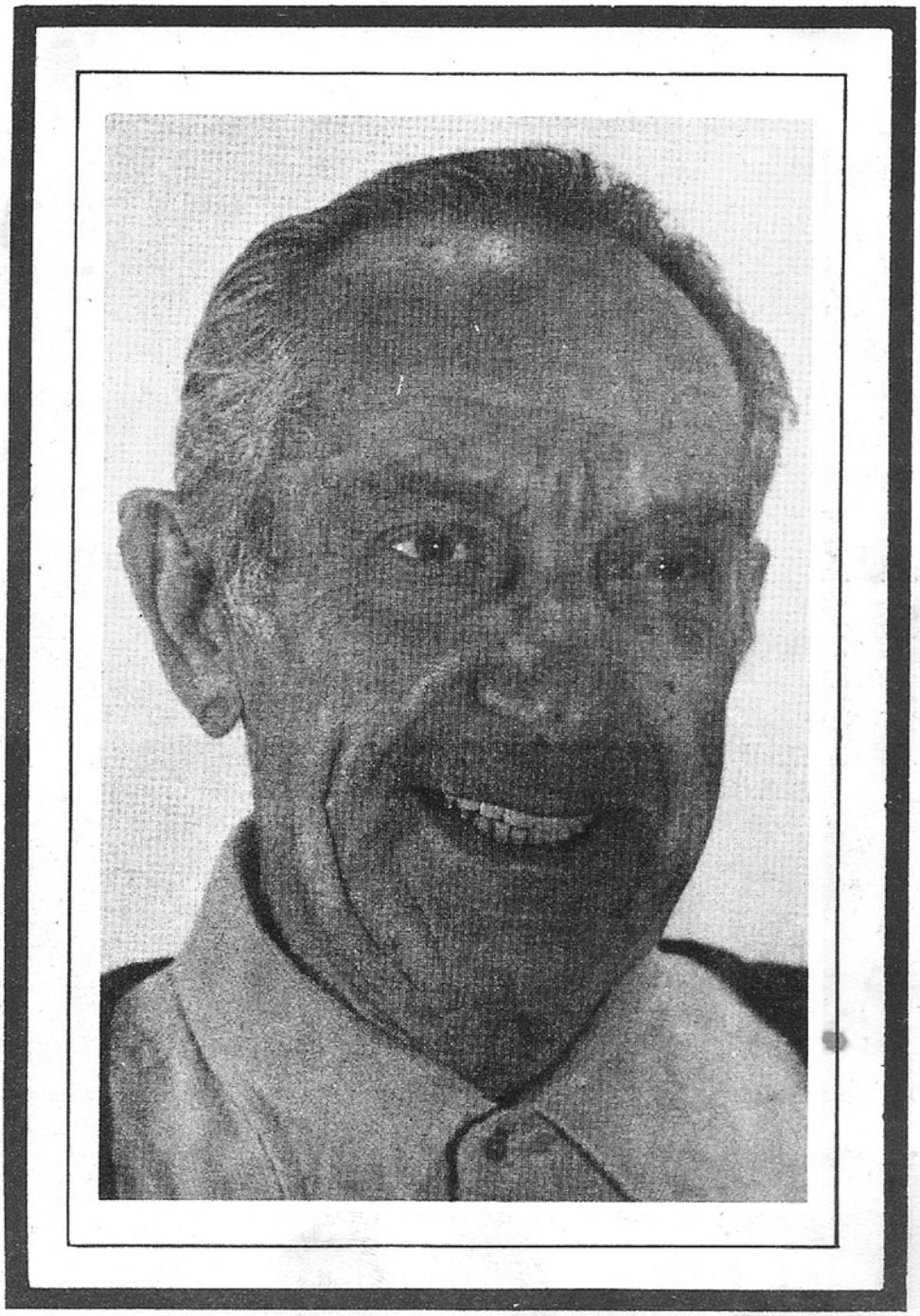

שלושים
למותו של מקס הלפרן ז"ל

אבל כבד בקיבוץ

במות חברנו היקר

מקס הלפרן

משתתפים בצער המשפחה

ההלוויה התקיימה ביום שלישי

ט' כסלו תשמ"ד - 15.11.1983

דברים ליד הקבר

מקס היקר !

התאספנו כאן, ליד קברך הפתוח - המשפחה, חברי הקיבוץ ויתר מוקיריך הרבים, לומר לך מילות פרידה אחרונות:

לארץ באת, אחרי שלקחת חלק במלחמה האיומה, שגזר השלטון הנאצי באירופה. לאחר המלחמה, במסגרת קבוצת פח"ח - גוף אשר ליקט מכל קצות אירופה פרטיזנים-חיילים-חלוצים למחנה-קיבוץ, מחנה-הכשרה, בו למדו קפ"פ וג'ודו, במטרה ללחום באנגלים, אשר סגרו, בפני היהודים את שערי ארץ ישראל.

בשנת 1947 עליתם באוניה "אקסודוס", אך נעצרתם מול חופי הארץ, מבלי שניתן לכם לרדת ... לאחר מאבק מר, על הזכות לשוב למולדת כיהודים - הוחזרתם ע"י האנגלים חזרה לאירופה.

לכפר-מסריק הגעתם - אתה ורבקה רעיתך, במאי 1948, במסגרת קבוצת הפח"ח, אשר החליטה להקים בית בקיבוץ.

כאן - קשרת קשר, בל-יינתק, עם המסגריה. במקום עבודה זה, באה לידי ביטוי יכולתך המקצועית עם הכשרון המיוחד שלך לתת פתרונות טכניים לבעיות, על מנת לשכלל, לקדם ולהקל על חיי העבודה של החברים.

הפתרונות הטכניים שפיתחת, לא נשארו בתחומי הקיבוץ בלבד....
בתאריך 26.6.58 - התקבל מכתב במזכירות, מטעם המכון לפריון העבודה והייצור, בו מודיעים לנו שועדת הפרס החליטה להעניק למקס ה לפרין, את פרס קפלן לשנה זו.
דבר נוסף שמן הראוי לציין: זוהי מערכת היחסים המיוחדת שאפיינה את הקשרים בינך לבין הבנים הצעירים של הדור הראשון והשני, למרות הפרש הגילים - ידעת לטפח יחס מיוחד, אשר הביא לגמול של כבוד והערכה מצד הצעירים אליך, ואיפשר לך ללא ספק, להמשיך ולהתמיד במקום עבודתך, עד ימיך האחרונים.

עומדים כאן לצידנו, בני המשפחה שלך - הרעיה רבקה, ילדיך - בנימין, ורד, אתי ובני זוגם, אשר הקימו משפחות משלהם לתפארת, וידעו להעניק לך אהבה ומסירות, ויותר מכל - את טעמה המתוק של אהבת הנכדים לסבא ואהבת הסבא לנכדיו.

אין ניחומים למשפחה ששיכלה את יקירה, אך כולנו בטוחים כי המסגרת המשפחתית החמה תשמש כמשענת האחד לשני, גם בהעדרך.

היה שלום מקס שלנו, נזכור אותך תמיד ! מנוחתך עדן !

מיכה

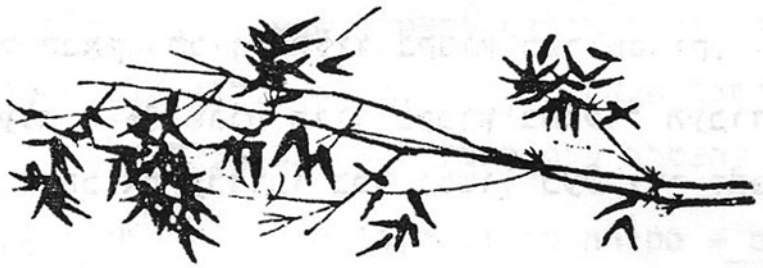

דברים על מאקס

מי העלה על הדעת שבדמי ימיך תיעקר מאתנו - אתה התמיר והחזק.
מי שיער שמאחורי החוסן והגוף המוצק הזה מקננת המחלה שהכריעה אותך.
מאקס היה אדם - נשמה. בעל העין הטובה, נפש רגישה עד כלות למשפחה, לאנשים - השש לעזור, להיטיב, אהוב על כולם.
נפגשנו בשלהי מלחמת העולם השניה, אי-שם בבד-רייכנהל שעל גבול בָּוריָה - אוסטריה - צומת העפלה לארץ ישראל.
שם נוסדה חבורה מופלאה של צעירים יהודיים, כ-80 איש עם מניעים נפשיים עמוקים, אשר גמרו אומר להגשים במחיר אשר יהיה את מאווי חייהם - להעפיל לארץ ישראל.
הם ייסדו את קיבוץ פח"ח - הבוקע. כל אחד מהם נשא משא כבד, כבד מדי לשאתו, את גורלו. בימי השואה והכליון. מהם לוחמים מופלאים ביערות, מהם ששמו את נפשם בכפם במעשי הצלה יחידים במינם, מחזיתות מבונקרים ומאיפה לא - אך כשנתלכדו הפכו את גורלם האישי והיהודי למעיין כוח עצום.

מאקס היה מהאריות בחבורה הזאת. לכשבא-כבר,היו מאחוריו נסיון רב, רב מדי של חיים וקרבות;
עם הפגישה הראשונה כבש את לב בן-שיחו. נלהב כמו ילד, מלהיב למעשים גדולים.
מאקס היה איש-הלב, שכולו לב ושיחה אתו-שיחת לבבות. הוא נשא בלבו חזון -

עמידתו האיתנה של מאקס יחד עם חבריו באוניית "אקסודוס" - אחת הפרשות המופלאות במאבקו של העם על העצמאות - היתה שיא חייו של מאקס.

זכורה לי הפגישה עם מאקס וחבריו באמדן - לאחר המאבק הנוקשה עם האנגלים על חופה של המבורג - מאקס קרן, כמו חבריו, אמונה גדולה ותקווה עצומה. בנאמנות זו בנה מאקס יחד עם ריבצ'יה בית לתפארת למשפחה, לכל הבאים לבין כתליו בקבוץ כפר מסריק.

בנאמנות זו הלך למעלה מ-36 שנות חייו בקבוץ במסלול העבודה, כאיש מקצוע מעולה האוהב את עבודתו בכל נפשו, בעל ידי זהב - בעל פרס קפלן לעבודה.

מאקס המשיך עם המעטים בחבורה את דרכו בקיבוץ כפי שהועיד לעצמו וזכה לאושר מהילדים שהתחתנו וממשפחותיהם.

על אף הקשיים והצרות שמר על האופטימיזם, שראה בו סם חיים.

מאקס צעד בדרכו כפי שחזון לבו ציוה עליו. שום פיתויים לא הסיטו אותו ממנה ומארחות חייו. יושר לבו היה נר לרגליו.

גם מכך היה בודאי מאושר, כיון שחי בהרגשה שהוא מגשים בדיוק את צווי דורו, דור הכליון והמאבק על העצמאות.

בוכה הלב על חייך מאקס שנקטעו באכזריות. אהבנו אותך, הערכנו אותך עד מאוד.

אם ניתן להגיד מילה ניחומים לריבצ'יה, לילדים לנכדים למשפחה ולקבוץ : היו גאים על מאקס האדם החבר על דרך חיין ועל אמונתו ואנו חבריו וידידיו נתגאה בו, כמוכם, ונשמור את דמותו בלבנו.

דברים ליד הקבר שלום חולבסקי

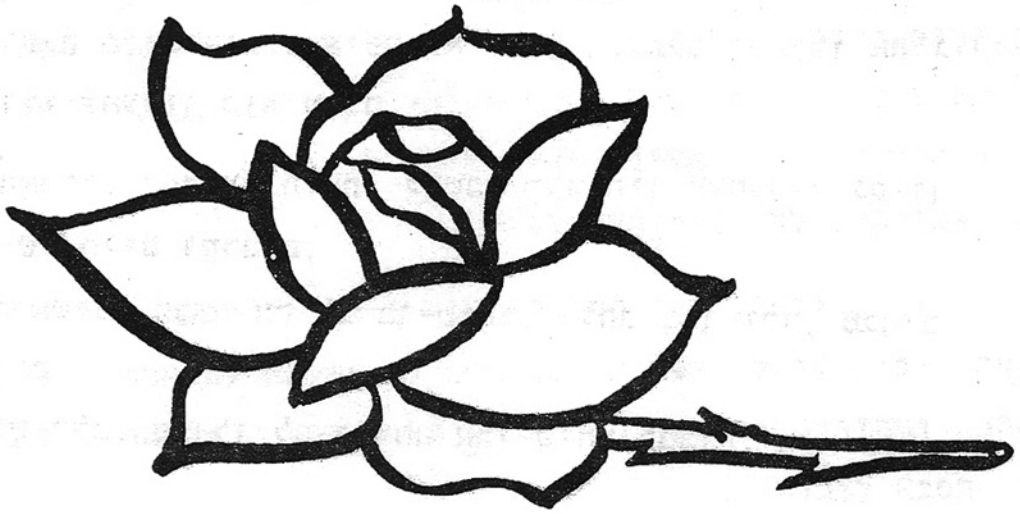

לדמותו

מקס כדמות לזכרון

מקס חי בינינו 35 שנה ועם פטירתו הסתלקה מאיתנו אחת הדמויות המחנכות והבלתי שכיחות ביותר בחברתנו.

<u>לכור מחצבתו והרקע שלו</u>.- מבלי להיכנס לפרטים הביאוגרפיים שלו אשרטט בקווים כלליים את עברו בעל רקע יהודי עממי. במשפחה יהודית מצויה בעירות גליציה. בן לאבא נפח. בגיל העשרה מקס ממשיך את מסכת אבא ונכנס כעובד וחניך במפעל של משפחה יהודית ידועה לעיבוד מתכת.

מקס בשאיפתו למקצוענות ולשלמות, לומד בערבים בקורסי ערב למסגרות, ורוכש את הידע המקצועי, שרטוט וכד'. וכך הוא מגיע לגיל ההתגייסות לצבא ותוך כדי שירותו בצבא פורצת המלחמה והוא מוצא את עצמו בכיבוש סובייטי ומתנדב לצבא האדום. מגיע לדרגת קצונה, ומשתתף בקרבות. עומד בהם בכבוד ומקבל מדליות הצטיינות.

עם גמר המלחמה מקס מגיע לגרמניה וגם שם במדינה ההרוסה ובתוהו ובוהו השוררים שם -הוא מגלה יוזמה ואינטואיציה בלתי רגילה ומקים בית-מלאכה למסגרות, במסגרת פח"ח ועיבוד מתכת. הוא מתכנן ומייצר כלי עבודה ותורם לעיסוקם של החברים ולפרנסתה של פלוגת ההכשרה.

מקס עם יתר חברי פח"ח עולה ארצה באונית "יציאת אירופה" ועובר את כל מדורי הגיהינום של אֶפוֹפיאַת אונית גבורה זאת, והוא שוב מוצא את עצמו בצורת הפעיל, המוצא פתרונות טכניים ותשובות הירואיות נגד התעללות הבריטים.

וככה הוא מגיע אלינו ב-1948 ונקלט בקיבוצנו במסגרת קבוצת פח"ח. הוא מתגייס יחד עם רוב חברי פח"ח לצה"ל לקרבות נגד קאוג'גי במשלטים שסביבנו. בחבלי קליטת חברי פח"ח הייתי

שותף פעיל בתוקף תפקידי, ובמקס הטיפול היה קשור בהכנסתו למסגריה. מאחר והוא תיכנן מראש גם את קליטתו בארץ הוא הביא איתו ציוד וכלי עבודה בעלי ערך ועם היקלטותו במסגריה ועד להכרעתו הסופית לראות בכפר-מסריק את ביתו - הגענו איתו להסכם מיוחד בנוגע לבעלות הרכוש שהוא הביא והעברתו לקיבוץ.

<u>מקס בקיבוץ</u> - כאן מתחילה פרשת קליטת מקס ומשפחתו בקיבוץ שתוך תקופה קצרה יחסית - הם מתאזרחים ומשתרשים במציאות הקיבוץ ומקס כמרכז המסגריה הופך להיות מעמודי התווך בענפי השירותים שלנו. תחומי פעילותו של מקס הם המקיפים ביותר ואין שטח במשק, בענפים, בשירותים ובמפעלים בהם המרכיב העיקרי הוא המתכת, שמקס איננו האוטוריטה בעלת הסמכות העלינה והמכריעה ביותר. הוא שותף, יועץ ומבצע למוסך בתחזוקת מכונות, טרקטורים וציוד, בענפים - כל תכנון גדול וקטן בפיתוח והרחבה ובהקמת סככות ומבנים בהם הקונסטרוקציה היא השלד.

מקס הופך להיות לא כן - שרטט ומתכנן, אלא הוא גם הנותן פתרונות יעילים וזולים, הן בתיכנון והן בביצוע. מיומנותו ומקוריותו בפתרונות לבעיות מקצועיות בענפים החקלאיים החורגים ממסגרת לוקאלית של קבוצנו וגורמי חוץ - נעזרים בו וכך הוא מגיע לפרס קפלן.

זהו עברו בחו"ל וחייו כחבר קבוץ במשך 35 שנה שרישומו נחרט עמוק עמוק בתולדות קיבוצנו.

<u>קורים לאופיו</u> - של מקס כאדם שהפך להיות דמות המשמשת דוגמא אישית, בישותו, התנהגותו ובחייו. שאיפתו לשלמות בעבודתו, במקצועו מטביעה את חותמו בכל תקופות חייו. העבודה היא ערך עליון בחייו והוא מגשים זאת בהתמדה בכל ימות השנה.

יציבות, נאמנות ושמירת עקרונות הם המאפיינים העיקריים במשך 35 שנות חייו בקיבוץ. אין כל פער בין עקרונותיו, השקפתו לבין הביצוע היום יומי. לעבוד יום יום גם כשמחלות גופניות מעיקות עליך - זה דבר מובן מאליו. מקס עובר ניתוח כאן ושם ובטרם צאתו מדווי וטיפולים בבתי חולים - חוזר למסגריה.

הוא מרכז סביבו שותפים עוזרים וחניכים, מדריכם לפעמים ביד קשה אבל בסופו של חשבון לטובתם לתועלת הקיבוץ. הוא הצליח לחנך דור של מסגרים טובים חברי קיבוץ ושכירים. מספר מעובדינו השכירים הערבים שומרים לו הערכה רבה והם אסירי-תודה לו על אשר הביאם לעצמאות במקצועם.

כשיש וויכוח וחילוקי דעות עם שותפו לעבודה ועם בעלי תפקידים בקיבוץ וזה מגיע לעידנא דריתחא נופלת הכרעתו של מקס בדרך ההגיון. זכורני את תגובתו של מקס כשהעברנו את המוסך מעבר לכביש ותכננו את המסגריה להעביר מהמבנה הישן לחדש - התעוררו בו חששות והתלבטויות איך יסתדרו העניינים והיחסים בין המוסך והמסגריה תחת גג אחד. הוא הרהר והתחבט וכשהשתכנע שזוהי הדרך - נתן את מלוא כשרונו ושיתוף הפעולה שלו בתיכנון ובהקמת המבנה המשותף ובהיכנסו למסגריה הוא נשם לרווחה והיה מאושר.

היתה לו תחושה עמוקה בחשבון כדאיות ובבחירת חומרים מתאימים ולא יקרים. מסודר להפליא בריכוז המסגריה ומחסן החומרים. שיתף פעולה עם בעלי התפקידים המשקיים וגילה כלפיהם לויאליות מלאה. המפעלים והענפים ראו בו את המושיע והוא מלא את צפיותיהם. הכרעותיו התקבלו על פי רוב. החברים והשרותים מצאו בו חבר המקשיב לפניות החברים המוכן להענות ולעזור בלי גינונים פורמליסטיים וביורקרטיים כפי שזה קורה פה ושם בחיינו הקיבוציים.

לא רבים מאתנו ידעו שמקס נוהג באותן מידות של צניעות, ומסירות גם בחיי משפחתו. בני המשפחה ראו בו ראש משפחה שיש על מי לסמוך. במסגרת משפחתית הוא חי את שעות הפנאי שלו במלוא העניין והסיפוק. הוא היה רב צדדי ולא סבל משעמום. הוא אהב את המנגינה ואת המוסיקה ולא הרחיק את ידיו מפריטה על הגיטרה בנג' והגרמושקה שלידותה אותו בימי נעוריו. האם רבים מאיתנו מחוננים בתכונות מעין אלה?

אהב את הקיבוץ במלוא מאודו - תוך כדי התרעת ביקורות על דא ועל הא בחיינו - לא קסמו לו החיים בחוץ בעיר או בחו"ל. בזמן נסיעתו לאמריקה וקנדה - הוא לא מצא בהם עניין ומתוך געגועים לחיי קיבוץ קיצר את זמן ביקורו וברח הביתה לקיבוץ.

ניסיתי לספר את סיפור חייו של מקס בתוכנו כפי שנשתקפו בחיינו תקופה ארוכה. כזה היה האיש וככה הוא חי בתוכנו ולא רבים מאיתנו ידעו והבינו את סוד חייו.

בסיכום - חייו, התגבשה דמות מחנכת דוגמא אישית ומשפיעה על כל אלה שחיו במחיצתו, עבדו ופעלו איתו. לא רבות הן דמויות כאלה בתוכנו. בחייו הוא השאיר מאחוריו ירושה יקרה ואנו מצווים לשמור מכל משמר בכל דרך אפשרית לעצמנו ולדורות הבאים את זכר אישיותו ודמותו של מקס ובל ניתן לאובדן הזכרון הקיבוצי לפעול בחיינו. בזכות חברים כאלה אנו מצליחים לשמור ולהמשיך בחיינו הקבוציים.

ארוך.

מאז בואו לקיבוץ היתה דמותו של מקס מיוחדת. גורל מר ואכזר חטף אותו ממשפחתו ומקיבוצו. לא קל לכתוב דברים לזכרו, כאשר דמותו עדיין מרחפת לפני. לפני מותו ביקרתיו בביתו ושמעתי את זעקתו על אשר כה התאכזר לו גורלו.

חי לו אדם במשפחתו בעבודתו משרת את הכלל והינה בימים בהיר לאחר פרק זמן קצר יחסית, ושירת חייו נפסקת ואין פודה ומציל.

אישיותו של מקס היתה מורכבת ורבגונית בתחומים שונים. אני הכרתיו בעבודתו הימים ירומית מצידה המקצועי והחברתי, לרוב מחייך ומסביר פנים. לפעמים גם רוגז וכועס ומתמרמר על הכל. על עומס עבודה על בזבוז חומרים על תכניות גרועות. נדמה, כי כולנו נסכים: ידי מקס היו ידי זהב.

ידע רב והתמחות לא שיגרתית סימלו את דמותו המקצועית של מקס. פגישותי עם מקס היו לרוב בתחומי עבודתנו המשותפת על מבנים שונים במשק. על מקס אפשר לומר כי מאוד אהב את מקצועו ואהב לשרת את החברים. כאשר סיים איזה תיקון קטן או איזה פרט מתכתי במבנה מסוים, היה מאוד מרוצה ונהנה.

מי מאיתנו העוסקים במבני המשק השונים אינו זוכר את מעשה ידיו בקונסטרוקציות וענפי המתכת על כל סוגם. השכלולים של מקס קנו להם שם ברחבי הקיבוץ ואף מעבר לו.

נזכור את מקס כדמות יוצרת ומשרתת את הכלל הקיבוצי ואת החברה כולה.

רפאל.

מקס היה קשור אלינו הצעירים

מקס קשור אצלי בזכרונות הילדות. אני זוכר את מקס היוצר הממציא והבונה, ליד הסדן והמפוח או ליד שולחן השרטוט.

מקס זה שידע הכל וכולם באים לשאול בעצתו. איך לתקן? איך לישר? או איך לחבר דבר מה שנשבר? כאשר היינו רוצים לבנות משהו היינו אנו הילדים הולכים לשאול את מקס - אם החומר מספיק חזק ויציב ובכלל להתייעץ איך לבנות.

אך לא רק בילדות, גם בהמשך כשבגרנו. במוסד ולאחר הצבא, ובהמשך בעבודתי בתחום המוסך והמסגריה תמיד כאשר היתה מתעוררת בעיה של איך? וכמה? ולמה? ואיזה חומר? היינו הולכים אל הרב לשאול בעצתו.

מקס הוא מסוג האנשים העמלנים שהשאיר אחריו מצבה גדולה אשר לא תוכל להשכיח אותו מליבנו. בכל פינה במשק הזה אתה מוצא את יציר-כפיו. החל משער הקיבוץ הישן, דרך גן השעשועים, המפעלים, המטבח, המכבסה, חדר האוכל, הרפת, הלול, המדגה, ועד לשער בית הקברות המקושט בסיגנון מיוחד.

נדמה לי שעם הליכתו של מקס מאיתנו הסתיימה עוד תקופה בבניין המשק - בתחום הטכני.

מקס תמיד היה אומר לי: "תעשה הכל לאט עם הרבה מחשבה. כי כל דבר שאתה עושה הוא למאה שנה, וכך יזכרו אותך. אם אתה עושה לא טוב תמיד יקללו. ולהיפך, אם תבנה טוב חזק ויעיל..." כאילו התכוון בדבריו אלו למשהו שעומד לקרות, כאילו ידע שהוא עומד בפני מחלה זו שבאה פתאום ולקחה אותו במהירות שכזו.

איננני מרבה לכתוב וגם איננני מרבה במליצות, אך בכל זאת נדמה לי כי בכל פינה שאני מסתובב אני רואה את מקס, שהלך לרגע לרפת, או ללול לתקן משהו או לסלורה לקחת מידה למיתקן הבא שיש לבנות. אבל אני יודע כי מקס שוב איננו.

ושוב לא נראה את מקס ליד שולחן עבודתו מתכנן או יוצר כלי חדש, ועצתו או מלה טובה מפיו - תמיד תחסר לי.

אביטל.

---

* *

*

הכל מספרים על מקס האומן, המסגר המושלם, בעל הדמיון היוצר, על דבקותו במשימה, התמדתו וכושר ביצועו.

אני הכרתי את מקס הער לענייני הארץ והעולם, אשר איכפת לו מה נעשה מסביבו בחברה הישראלית, במאבקים המדיניים ובתנועה.

כמעט ולא קרה שבפגישת אקראי, או בארוחה בחדר האוכל לא היה מעורר שאלות מסוג זה, מגיב, מבקש הסבר נוסף. הוא היה מעודכן בחדשות כאדם המתעניין ברציפות בבעיות מדיניות ועלי להדגיש כי גם הערכותיו ושיפוטו היו מפוכחים, ענייניים ונבעו גם מעמדה תנועתית.

הקשרים שלנו במשך כל השנים של חיי מקס בקיבוץ נשאו אופי כזה. - ונדמה לי שמבחינה זו היה בהם ייחוד מסויים. במעט מקרים הרגשתי, בעת שליחות תנועתית שנשאתי בה, שאני משוחח עם אדם שגם הוא משולח.

י. פטיש.

מקס שלנר

את מקס הכרתי מלפני יובל שנים, כשהייתי בפלוגת הכשרה בברושנירוב. היינו שם מאות חלוצים - שומרים בהכשרה, ובמפעל הזה עבדו מאות יהודים כשכירי יום. היתה זאת המנסרה הגדולה ביותר בפולין: "פירמה שלזינגר".

את מקס הכרתי לא כחבר בהכשרה אלא כעובד ומשתלם במסגרות של הפירמה שלזינגר. מקס גבוה, בלונדיני ורחב כתפיים עם ידי זהב כבר אז בימים ההם.

סחבתי על כתפי משור ענק שנקרע מאחת הגטרים למסגריה - מרחק רב. כשנכנסתי למסגריה היה זה מקס שקיבל אותי בחיוך על פניו ובאידיש עסיסית אמר לי, משור כה גדול וחלוץ כה קטן שלחו לנו, הרי בקושי רואים אותך. ואז עשינו היכרות. מקס היה תמיד קרוב לליבנו ולהשקפותינו אבל כששאלתי אותו פעם למה הוא לא מצטרף אלינו, ענה לי בפשטות גמורה: "ובארץ ישראל לא יצטרכו בעלי-מקצוע? אם כן, קודם אלמד להיות אחד כזה".

שנים עברו מאז, ובשובי מהבריגדה הביתה חזרתי למסלול חיים רגיל. והנה מודיעים לנו בשיחת קיבוץ, קבוצת "פח"ח" צריכה להגיע אלינו ועלינו להכין להם דירות, מקומות מגורים וביניהם משפחה אחת עם תינוק. הייתי בועדת דירות, ודירות לא היו. סידרנו אותם זמנית במחסן תבואות, ואת המשפחה עם התינוק ועוד שלושה זוגות בצריף הארוך בחורשה. והנה הפתעה,מקס הופיע עם תינוקת בזרועותיו. את הפגישה הזאת לא אשכח לעולם. אותו מקס,הבריא והחזק והגבוה בעל לב חם, ודמעה נוצצת בעיניו...

ובחירוך רחב שאלני, התזכור אותי? חברי "פח"ח" רובם עזבו אותנו והלכו, אבל מקס קיים את המצוָה, את מפעל חייו הקים כאן. לאן שאתה פונה ובמה שאתה נוגע ויש בו ברזל או פלדה, הרי זה חלק מחייו של מקס.

מקס, מקס, וכי מי אני שאספר עליך. קורות חייך שזורים באלפי ספורים ומה שעבר עליך במלחמה זה קשה לתאר. היית צעיר בשנים, צעיר ברוח, אבל מבוגר במעש, ביצירה. למרות עומס העבודה בענפי המשק, במפעלים ובענפי שירות, לעולם לא השבת פני חבר ריקם. היתה בך הרבה מהאנושות. היה בך הרבה רגש והרבה רצון לעשות גם לחברים. רצה הגורל שכמעט עד הסוף הייתי זקוק לך, שנים ברפת ואתה בא ומבצע את כל השכלולים - ייעול והקלה בעבודה - פרי מחשבותיך ומעשי ידיך בכל.

עבדתי בלול ושוב אתה מקס עם עיניך החדות: "ככה זה לא ילך, צריך לשנות ולעשות טוב ואני כבר אעשה משהו". שנים אני חצרן ילדים, ואני הוגה על יום הילד הראשון בכפר מסריק. ומקס, בכל חדר, בכל גן שעשועים, על יד כל בית ילדים מעמיד מתקנים, מעשה ידיו המבורכות. אתה לא היית זקוק למהנדסים לתכניות, כי בראשך הכל היה מוכן, הרי רבים נהרו מקיבוצים אליך, להעתיק ולראות את יצירות כפיך. עדים הם הפלדה והברזל שישארו עוד שנים רבות במקומם "שמקס עשה" ואתה מקס החזק הבריא, והצוחק הלכת מאיתנו טרם עת. השארת לנו רכוש רב וזכרונות טובים עד אין סוף.

לא הזכרתי את חייך הפרטיים. משפחתך היתה מקור הנחת והשמחה. אהבת אותם, התמסרת להם ללא גבול.

אתה תמיד רדפת אחרי הצדק, האמת, הישר. רצית שנחיה את חיינו קצת אחרת. היית ביקורתי, אבל ביקורתך היתה צודקת וזה הכאיב לך לא אחת.

לְרִבְצָ'ה ובני ביתה, קבלו את ניחומי והשתתפותי בצערכם בכנות ובכל ליבי. מקס יחסר לנו על כל צעד ושעל. יהי זכרו ברוך.

ישראל חצרוני.

* * *

כל בוקר אנחנו מצפים עדיין למקס, שיבוא לשבת איתנו לשתות קפה. כל יום מחדש זאת אכזבה קשה ומכאיבה. מקס היה מופיע בכל יום בשעה 6.30 ושואל האם שמענו דבר זה או אחר ברדיו. הוא היה מגיב בחיוב או בשלילה למשמע החדשות. הוא היה ערני ובמצב רוח טוב בדרך כלל. בחודשים האחרונים התאונן, לא פעם, כי מרגיש הוא כי כוחותיו הפיזיים בוגדים בו.

לא פעם היה מתרגז על בזבוז חומרי בניה. ידי הזהב שלו ידעו לתקן את רב הקלקולים. הוא אהב לעזור בעצה ובעשיה. רעיונותיו היו מקוריים ולא מעט המצאות שלו קידמו את המשק שלנו.

ארוכה הרשימה של עבודותיו של מקס. החשובה מכל - עגלה להזזת השולחנות בחדר-האוכל. יותר מ-25 שנים פועל הפטנט הזה. ובעקבותיו נבנו עגלות כאלה בקיבוצים רבים.

גם ברפת ידיו של מקס היו מורגשות. מה רבים השינויים שהציע ונתקבלו על דעתם של אנשי המקצוע.

במשך שלוש השנים האחרונות נפגשתי עם מקס יום-יום. יכולתי לעמוד מקרוב על אהבתו למקצוע. הוא אהב לספר על הימים ההם... עת היה שוליה בחו"ל. איך כבר אז שיכלל תהליכי עבודה והמציא המצאות קטנות כדי להקל על החיים. "המשרד" של המסגריה מלא תכניות והצעות לביצוע.

מקס היה מעורה בפוליטיקה ולא פעם התבטא נמרצות בעד או נגד החלטות של הממשלה. גם ענייני הקיבוץ היו קרובים לליבו. ותמיד התייחס לנעשה אצלנו. חברי קיבוץ רבים באו לבקש עזרה ומקס נענה ברצון.

הוא הרבה לספר על משפחתו והתפאר בנכדיו. גם התרשם מאד מבקורו עם ריבצ'ה באמריקה לפני כמה שנים. הוא הביע את שביעות רצונו שהצטרף עם הפח"ח לקיבוץ.

עם כל הכאב והצער, שמקס עזב אותנו, נתנחם בידיעה שסיבלו לא ארך זמן רב ויכול היה לעבוד, כמעט עד ימיו האחרונים.

יהי זכרו ברוך.

צבי ידון.

ש י ח ת י ה א ח ר ו נ ה

ביקרתי את מקס, כאשר שב הביתה אחרי הניתוח. קשה היתה עליו הישיבה, ועוד יותר קשה היתה השכיבה. מקס התאונן על קשיי נשימה. ליוותה אותו הרגשת חנק וחוסר אונים. "אלה ענויי תופת, כאשר אין אויר לנשימה" - אמר מקס.

אגב השיחה התחיל להרהר בקול: " אולי לשוא היה מאמץ הרופאים וחבל על הכאבים ועל הסבל המיותר המלווה בעת הזאת".

ולבסוף פסק: "הספקתי משהו בשנות חיי. עוד חצי שנה ימלאו לי 70 שנה..." ונשאר לשבת מהורהר.

ואני נסיתי לעודד אותו: "הכאבים וחוסר הנשימה ודאי יחלפו אחרי שתחלים מהניתוח והחולי".

כאשר לפתע הופיעה אתי, בתו, על המרפסת, אורו עיניו וקרנו פניו: "אתה רואה את הבת הזאת?!" שאל מקס בקול, "היא התגנבה בלילה לחדר ההתאוששות ושהתה שם שעות רבות. איזו בת נחמדה! היא עודדה אותי יותר מכל המכשירים שהייתי מחובר אליהם. וורד - גם היא לא עזבה אותי וריבצ'ה..." ודמעות גיל נוצצו בעיניו... "כן, למענם אסור לי לעצום את עיני לתמיד... הלא אני חייב להיות מאושר, כאשר יש לי ילדים כאלה ובעיקר נכדים חמודים. למה אמרתי למענם? - שאל את עצמו - אולי גם למעני אצטרך להשלים עם הכאב וחוסר הנשימה..."

ומקס המשיך: "ראה את הקיבוץ, דשא ירוק ועצים כאלה. את כל זה **לעזוב** ? - חבל..."

ישבתי שעה ארוכה עם מקס על המרפסת ושוחחנו על נושאים שונים. נוכחתי לדעת מחדש, שכל דבר וכל בעיה בחיי הקיבוץ נוגעים לו. הוא חי אותם ברמ"ח אבריו.

מקס הביע שמחתו, כי הוא הביא תחת החופה את כל צעירי הקיבוץ - תחנת חיים חשובה לכל צעיר. אגב זאת, ציין שאהב לעבוד במחיצת צעירים, שרבים מהם מסורים לעבודה.

ושוב ניסה לנשום לרווחה, אך לשוא. מקס סיפר כי בלילה נוהג להעמיד ליד ראשו את המאורר, המקל עליו ומאפשר לו לחטוף תנומה.

רבצ'ה היתה בכל פעם יוצאת למרפסת ומבקשת ממקס שישמור על עצמו וייכנס לנוח בדירה. והוא דוקא נמשך לשיחה, אך לבסוף נענה להפצרותיה של אשתו, מתוך הנחה, כי נמשיך את השיחה בפעם אחרת.

שנינו לא ידענו כי לא יהיה המשך לשיחה שלנו מלב אל לב. שנינו לא ידענו כי המוות עורב למקס. תקוות חיים נקטעה לפתע, כאשר בראשו של מקס מתרוצצים תכניות ומעשים.

הלך לעולמו חבר יקר וידיד לרבים, שהיטיב במעשיו עם כולנו.

אריה הללי.

פרס קפלן – ראש השנה לממציאים

לִפְנֵי אַלְפֵי אֲלָפִים שָׁנָה חַי בָּעוֹלָם אִישׁ אֶחָד חָכָם – חָכָם מִכָּל קְרוֹבָיו וּמִכָּל מַכָּרָיו וּמִכָּל אַנְשֵׁי מְקוֹמוֹ. בַּיָּמִים הָהֵם עֲדַיִן הָיוּ בְּנֵי אָדָם עוֹשִׂים כָּל מְלַאכְתָּם בְּיָד. מוֹצִיאִים פֵּרוֹת מִן הָאֲדָמָה וְעוֹקְרִים עֲנָפִים לִבְנְיַן מַחֲסֶה מִשֶּׁם וּמִמָּטָר – הַכֹּל בְּיָדַיִם. וּכְמוּבָן קָצוּ בְּחַיֵּיהֶם מַרֹּב עָמָל. בָּא אוֹתוֹ חָכָם וְהִמְצִיא לָהֶם מַכְשִׁיר חָשׁוּב. לָקַח אֶבֶן צוֹר וְשִׁבְּבָהּ וְחִדְּדָהּ וְעָשָׂה מִמֶּנָּה גֶּרֶזֶן. מִי יוֹדֵעַ מָה הָיָה שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אִישׁ, אוּלַי צוֹרִי.

מכס הלפרין, כפר מסריק

מַר צוֹרִי הָיָה מְכֻבָּד עַל כָּל יוֹשְׁבֵי מְקוֹמוֹ, וּכְשֶׁמַּת הִנִּיחַ אַחֲרָיו בָּנִים וּבָנוֹת לָרֹב. בָּנָיו שֶׁל מַר צוֹרִי פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ בִּמְאֹד מְאֹד, וּלְאַחַר אַלְפֵי שָׁנִים – לִפְנֵי כְּשָׁנָה בְּעֶרֶךְ – שָׁלְחוּ אֲחָדִים מִצֶּאֱצָאָיו "יֶרַח מְלֵאכוּתִי" לַמָּרוֹם.

בְּמֶשֶׁךְ אַלְפֵי הַשָּׁנִים שֶׁעָבְרוּ מִיָּמָיו שֶׁל צוֹרִי וְעַד עַתָּה הִמְצִיאוּ בְּנֵי אָדָם הַמְצָאוֹת לְמִלְיוֹנִים. כָּל אָדָם הוּא מַמְצִיא. כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ מְתַחְבֵּל כָּל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת לְהַתְאִים אֶת הַמְּצִיאוּת לִצְרָכָיו. אֲפִלּוּ יֶלֶד שׁוֹבֵב הַמַּמְצִיא תַּחְבּוּלָה מְחֻכֶּמֶת לְהִתְחַמֵּק מִשְּׁעוּר הוּא מַמְצִיא – אֲלָא שֶׁעַל הַמְצָאוֹת כָּאֵלֶּה לֹא נוֹתְנִים «פַּאטֶנְט», כִּי הַמּוֹרִים וְהַהוֹרִים כְּבָר מַכִּירִים אֶת הַחָכְמוֹת הַלָּלוּ, וְכָל פַּעַם יֵשׁ לְהַעֲרִים עֲלֵיהֶם בְּ«פַּטֶנְט» חָדָשׁ.

אֵיךְ בָּאִים הָרַעְיוֹנוֹת לַמַּמְצִיא? פָּשׁוּט מְאֹד – כְּמוֹ שֶׁבָּאוּ הָרַעְיוֹנוֹת לְמַר צוֹרִי עָלָיו הַשָּׁלוֹם: הַחַיִּים הֵם מַמְצִיאֵי הַבְּעָיוֹת וְהַמַּמְצִיאִים – מַמְצִיאֵי הַפִּתְרוֹנוֹת.

הָבָה נָבִיר מְעַט שְׁנֵי מַמְצִיאִים הַיּוֹשְׁבִים בְּתוֹכֵנוּ, וְנִרְאֶה אֵיךְ הִגִּיעוּ לְמַה שֶּׁהִגִּיעוּ. שְׁנֵיהֶם זָכוּ אַף עַתָּה עַל הַמְצָאוֹתֵיהֶם בְּ«פְּרָס קַפְלָן».

מסגר השופע המצאות

הַמַּמְצִיא הָרִאשׁוֹן הוּא מַכְסְ הַלְפֶּרִין מִקִּבּוּץ כְּפַר מַסָּרִיק. מַכְסְ עוֹבֵד בְּמַסְגְּרִיָּה. בָּאָה אֵלָיו הַלּוּלְנִית וְטוֹעֶנֶת:

«מַכְסְ, קָשֶׁה לִסְחֹב אֶת הַבִּיצִים מִן הַלּוּל, הַמְצָא מַשֶּׁהוּ...»

וּמְנַהֶלֶת הַמִּטְבָּח אוֹמֶרֶת:

«אֵיךְ נְנַקֶּה אֶת חֲדַר הָאֹכֶל הֶעָצוּם הַזֶּה?!.. קָשֶׁה לְהַוִּיז אֶת הַשֻּׁלְחָנוֹת וְהַכִּסְאוֹת הָרַבִּים. מַכְסְ, עֲשֵׂה מַשֶּׁהוּ...»

וְהָרַפְתָּן מִתְאוֹנֵן:

«הָעֲבוֹדָה מְרֻבָּה וְהָעוֹבְדִים מְעָטִים... אֵיךְ נִשְׁתַּלֵּט עַל הָעֵדֶר הַגָּדוֹל הַזֶּה? מַכְסְ, מַכְסְ, תֵּן עֵצָה!»

וּמַכְסְ חוֹשֵׁב קְצָת וּמְנַסֶּה קְצָת וְ«עוֹשֶׂה מַשֶּׁהוּ».

בִּשְׁבִיל הַלּוּלְנִית הִמְצִיא עֲגָלָה נוֹחָה מְאֹד, מוּתְאֶמֶת לִגְרִירָה בַּיָּד – בְּמִיָּחַד לְבֵיצִים; וְעַכְשָׁו הָעֲבוֹדָה תַּעֲנוּג.

לְעוֹבְדֵי הַמִּטְבָּח הִמְצִיא עֲגָלָה הַמְרִימָה בְּבַת אַחַת שֻׁלְחָן וַאֲרָבָעָה כִּסְאוֹת (200 ק"ג בְּלִי מַאֲמָץ!)

בִּשְׁבִיל הָרֶפֶת יֵשׁ לוֹ תָּכְנִית שֶׁתַּהֲפֹךְ אֶת מָכוֹן הַחֲלִיבָה לְ«מַרְפֵּאָה» מַמָּשׁ. הַפָּרוֹת יְחַכּוּ לְתוֹרָן בַּ«חֲדַר טוּאָלֶט» מְהֻדָּר וְיוּבְלוּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּעֶזְרַת כָּל מִינֵי לַהֲטוּטִים וּ«פַּטֶנְטִים». מְהַנְּדְסִים רָאוּ וְתָמְהוּ: אֵיזֶה יֹפִי!

9.9.58 "הארץ"

משרד העבודה · המכון לפריון העבודה והייצור

פרס קפלן

בשנת העשור למדינת ישראל

ניתן לפי המלצתה של ועדת
פרס חייעול ע"ש אליעזר קפלן ז"ל

ל מקס הלפרן מכפר מסריק .....

עבור שורה ארוכה של שיפורים בכל ענפי
המשק היצרניים והשירותיים, כגון
שכלול מיכל להובלת דגים וכו';
עבור הכנסת שיטה יעילה בעיגון
סומכות בכרם; עבור התקנת גדרות
ומיתקני קשירה ברפת מחומרי בנין
ישנים שחסכו למשקו כ- 4000 לירות;
וכן עבור התקנת עגלה יעילה להובלת
טס' ביצים.

בטקס חלוקת הפרסים, שנערך בכ"א
תמוז, בשנת העשור למדינת ישראל,
במלאת שש שנים למותו של שר האוצר
הראשון למדינת ישראל, שהיה מראשוני
המעורדים להגברת פריון העבודה והייצור.

מרדכי נמיר
שר העבודה

ירושלים
כ"א תמוז תשי"ח - 9.7.1958